

Univerzita Karlova v Praze

Fakulta humanitních studií

Katedra oboru Občanský sektor

Oponentský posudek

Název diplomové práce: Domácí násilí na seniorech v ČR

Studentka: Pavlína Táborská

Vedoucí práce: Ing. Marie Dohnalová, CSc.

Oponent: Mgr. Selma Muhič Dizdarevič

Práce studentky je, dle mého názoru, zcela nevyhovující. Autorka si klade za cíl, upozornit na fenomén domácího násilí na seniorech, ale neodpovídá na otázku, koho si přeje upozornit. Vzhledem k tomu, že se jedná o diplomovou práci, dalo by se předpokládat, že o tom zatím chce přesvědčit osoby z akademické obce, což je zřejmě nesmysl, nebo se o to pokouší směrem k širšímu auditoriu. V každém případě si zvolila špatnou metodu: kombinaci opisu paragrafů z trestního zákona, pouhé deskripce fungování jedné neziskové organizace (která se zabývá mimo jiné, nikoliv výhradně, násilím na seniorech) a jednoho empirického výzkumu (který uvádí v příloze jako prezentaci v programu PowerPoint, což působí dojmem, že samotný výzkum nemá jiné výstupy než prezentaci v několika málo slajdech). Touto metodou nedocílila zviditelnění násilí páchaného na seniorech, což bylo cílem práce, spíše shromáždila informace velice různorodé povahy, které potvrzují, že násilí na seniorech existuje a že právní a sociální systém není schopen je dostatečně podchytit, což je však obecným jevem, týkajícím se domácího násilí.

Konkrétně, jedná se o následující chyby, které mají na kvalitu práce různý dopad, začínaje faktickými nepřesnostmi a konče jistým privatizmem, vyplývajícím ze specifického postavení autorky k neziskové organizaci:

- na str. 6 studentka uvádí, že se senioři mohou na telefon obrátit kdykoliv, „24 denně“. Na stejné straně se studentka opakuje tím, že píše o tom, jak pracovníci Senior-telefonu *není to spíš Senior-linka?* poskytují vysvětlení o možném právním postupu a hned v další větě uvádí to samé, totiž že pracovníci nabídnou právní pomoc.
 - Od str. 11 – do str. 22 následuje detailní popis fungování, organizace a poselství NNO Život 90, včetně údajů o zakladatelích, provozní doby jednotlivých složek, kontaktních telefonů a cenách či poplatcích. Kromě toho, že by na celkový popis stačilo pár odkazů na webové stránky organizace, nelze se ubránit dojmu, že se studentka nepouští do žádné analýzy, kritiky nebo vůbec problematizování, zkrátka žádného odstupu od organizace, ve které je zaměstnána.
 - Na str. 24 není jasné, jestli studentka tvrdí, že je index viktimitnosti nepřesný, protože do něj je nebo není zahrnuta i latentní neboli skrytá kriminalita.
 - Z tabulky, kterou uvádí na str. 29, vyplývá, že se z celkového počtu dotazů, s nimiž se senioři obrátili na Senior-telefon, týká týrání pouze 0.97% případů. Z toho je možné dovodit, že detailní popis fungování Senior-telefonu není vhodný instrument, jak upozornit na násilí páchané na seniorech, nebo minimálně že to k tomu nestačí.
- V práci bylo nutné použít i jiné zdroje, než osobní zkušenost autorky. Jakou míru identifikace s NNO studentka projevuje, je možné pochopit, když si přečteme, že na str. 30 píše: „Navíc nesmíme opomenout, že mnoho seniorů o *naší lince* (moje kurzíva) navzdory všem reklamním spotům v rádiu neví, a tudíž třeba se nemohou nikomu svěřit a dál žijí své peklo.“

- Je potřeba studentku pochválit za uvědomění si genderových rozdílů, pokud jde o fenomén nahlášení týraní seniorů. Je ovšem škoda, že se nepokusila o širší vysvětlení.
- Z případových studií, které jsou celkem tři, vyplývá, že pracovníci Senior-telefonu většinou radí klientům, aby se obrátili buď na policii nebo na právní poradnu a stejně tak se opakuje model, kdy oni to odmítají udělat.
- Poměrně veliký problém vidím v převodu čísel na procenta. Když se řekne, že 7.7% seniorů bylo týráno ze strany sousedů a vedle stojí číslo 1 - jeden případ (ostatní čísla jsou 8,4 a 0), otázkou je, jestli má vůbec vypovídací hodnotu vyjadřovat tato čísla statisticky. Nejvíce se tato potíž projevuje v tabulce na str. 40, kde jsou uvedena jen procenta.
- Popsat širší kontext fenoménu domácího násilí se autorce moc nepovedlo, neboť začíná opisem jednotlivých paragrafů trestního zákona, což zabere 3 strany a zase mohlo být jen v odkazu. Autorka se mohla soustředit na analýzu, a ne pouhý opis textu. Záhy následuje opět téměř dvoustránková citace důvodové zprávy, kterou v roce 2003 zpracoval předseda senátu, a navíc se na str. 46 v práci objevuje identický text, který již byl uveden ve poznámce pod čarou číslo 18. Působí to opakovaně dojmem, že studentka nevložit dostatečné vlastní úsilí do diplomové práce. Stránky 47 a 48 jsou navíc věnované textu, který najdeme v příloze a pak zase po třetí na str. 57 ve zkrácené verzi.
- Autorka velice dobře popsala základní rysy typického násilnického partnera a typické oběti domácího násilí.
- U výzkumu, který provedlo STEM, se teprve z přílohy dozvídáme, že se průzkumu zúčastnilo 1304 respondentů, autorka uvádí pak jen procenta.
- Domnívám se, že argumentace příslovím je zcela nepřijatelná v diplomové práci. Totéž platí u přísloví „Nehas, co tě nepálí“, které je dle autorky důvodem, proč se

podstatně méně studentů než důchodců (ze 1304) zajímá o násilí na seniorech. Navíc, pokud potom studentka píše, že vysvětlením nízkého procenta těch, kteří se o násilí na seniorech doslechli či vědí o jeho výskytu, je možnost, že dotazovaní nevyprávěli pravdivě, tak tím vlastně lze zpochybnit jakýkoliv výzkum.

- Když cituje Tošnerovou, která cituje Palmora, tak velice dobře vyzdvihuje některé z předsudků týkajících se lidí ve věku přes 65 let a je opatrná, pokud jde o aplikaci těchto předsudků na ČR (Palmore mluví o USA). Není pak jasné, když studentka na str. 64 říká, že je proces týkající se násilí na seniorech po právní stránce často tak zdlouhavý, že by ho vydržela „pouze osoba psychicky a fyzicky velmi zdatná, a to právě senioři díky svému věku často již nejsou“, jestli tím také neprojevuje předsudečné uvažování.
- Myslím si, že se studentce velice povedla analýza diskriminace seniorů a role Rady seniorů, tam projevila schopnost dávat do souvislosti fenomény odlišné povahy.
- Na str. 66 v poznámce č. 27 studentka zase opisuje trestní zákon.
- Na konec, to co studentka uvádí v jednom odstavci jako závěr práce, měl být její začátek. Autorka se vůbec nezmiňuje o problematice mezigenerační spravedlnosti, o následcích jevu společnosti stárnoucí populace na výskyt násilí na seniorech, o kulturní podmíněnosti vnímání fenoménu stárání.

Z důvodů, které uvádím ve svém posudku, doporučuji přidělit této diplomové práci minimální počet kreditů nad hranicí prospěšnosti, tedy 20.

V Praze, 4.12. 2005

Mgr. Selma Muhič-Dizdarevič

